

Стоян Ставрев:

ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА СА ЗАЛОГ ЗА УСПЕШЕН БИЗНЕС

ИНОВАЦИИТЕ СА РЕШАВАЩИ ЗА ВСЕКИ ПАЗАРЕН
ЛИДЕР И ИМА ЕВРОПЕЙСКИ СРЕДСТВА,
С КОИТО ДА СЕ ПОДПОМАГАТ КЛЮЧОВИТЕ
ФАКТОРИ ЗА ТЯХНОТО СЪЗДАВАНЕ

автор: Яна Колева

България заема 54-а позиция от 140 изследвани икономики, сочи Глобалният индекс за конкурентоспособност в последния доклад на Световния икономически форум. Значително изоставане се наблюдава в качеството на функциониране на институциите - 107-а позиция, а развитието на иновациите и бизнеса заема съответно 94-то и 98-о място. За придвижване напред в класацията допринася 38-ото място за степента на използване на информационни и комуникационни технологии. Определящ компонент за развитието на икономиката в глобалния свят ще бъдат иновациите, а те са резултат от добре функционираща образователна система.

Получаваме много ниска оценка за степента на взаимодействие между университетите и индустрията – 112-о място. Българският бизнес търпи негативи от липсата на сътрудничество с науката, което да генерира приложими научни решения. Не можем да очакваме по-висок иновационен капацитет на бизнеса, ако не функционират качествените фактори – образование, иновации и ефективни политики за обучение и квалификация на персонала.

В мониторинговия доклад на Европейската комисия в сектор „Образование“ се казва, че около 40% от 15-годишните ученици в страната ни са функционално неграмотни и не са в състояние да разбират и анализират това, което са прочели. Възможно ли е 124 години след първия Закон за народното просвещение в България да сме изправени пред необходимост от просвещение? В същия доклад се твърди, че приблизително половината от всички студенти в България учат в шест от общо 52 професионални области: икономика, администрация и управление, право, комуникации и информационни технологии, педагогика и туризъм. Следователно има силен дисбаланс в професионалното ориентиране и изобщо в структурата и функционирането на висшето образование и научната сфера, което ще задълбочава проблемите с липсата на средни и висококвалифицирани технически кадри. Някои отлични постижения на отделни научни институти или елитни училища са повод за национална гордост, но погледът ни трябва да е насочен в тенденциите, а не в изключенията.

Изискват се бързи решения, тъй като за да се видят положителни резултати в консервативни системи

като образованието и науката, ще минат години. Крайно време е образованието да стане стратегически приоритет и вниманието на цялата институционална машина да се концентрира в провеждане на политика и прилагане на прецизни мерки за повишаване качеството на образованието и подобряване на връзката му с бизнеса. Заслужават подкрепа усилията за развитие на дуалното образование в средните училища. Германската икономика заема четвърто място по конкурентоспособност и дуалното образование е доказано добър начин да се осигурят подготвени средни специалисти.

Политиката за промяна на висшето образование следва да е фокусирана към постигане на такъв тип финансиране, което да е обвързано с високо ниво на подготовката, оценявана през призмата на реализацията в реалния бизнес. Виждаме резерви в използване на форми на финансов инженеринг, например стартиращи фирми. В университетите няма практика за развиване на стопанска дейност, за интензивно прилагане на принципите на публично-частните партньорства, а това е работещ механизъм за сътрудничество. Най-успешните научни организации в света са тези, които директно работят с бизнеса.

Стоян Ставрев е изпълнителен директор и собственик на „Българска консултантска организация“ ЕООД. Компанията е лидер в разработването и управлението на европейски проекти, осигуряващи достъп до финансиране на публични институции и корпоративни клиенти. Стоян Ставрев е член на УС на КРИБ и съпредседател на Комитета за европейски програми и проекти, член е и на УС на Сдружението за научноизследователска и развойна дейност.

Европейският институт за иновации и технологии е мощен механизъм, който подкрепя стартиращите компании. Чрез гъвкави стимули и финансови инструменти се насърчава създаването на иновативни продукти и услуги в ключови области като иновативна енергия, климатични промени, дигитални технологии и др. Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОПНОИР) работи в тази посока. Според статистиката разходите, вложени в научноизследователска и развойна дейност, генерират до 40% от производителността на труда. В момента България инвестира 0,64% от БВП в научна и развойна дейност. Целта е този дял да нарасне до 1,5% до 2020 г., докато средната за ЕС стойност е над 2%.

Връзката с бизнеса е важна част от условията за финансиране и дори е изискване при кандидатстването по ОПНОИР. Голяма част от средствата по тази програма са предназначени за публични организации. Бизнес структури също може да инициират партньорства с научни институции, както и да кандидатстват самостоятелно, ако имат силна научна дейност. Подходяща за тях е оста за образование и учене през целия живот. Предвидени са мерки за развитие на стажантски програми, студентски и ученически практики в реална работна среда, подпомагане на дуалното образова-

ние, обратна връзка от бизнеса за спецификите на подготовката на младите кадри с висше образование, участие при актуализиране на учебните програми и при провеждане на практическото обучение в професионалните гимназии. Всички усилия и инвестиции, вложени за развитието на образованието и науката, биха били с ограничен резултат, ако не бъдат синхронизирани с прилагането на политики за задържането и привличането в страната на високообразованите и мотивираните млади българи, независимо от това къде са учили.

Сред страните от ЕС България е с най-висок процент млади хора до 35 години с висше образование, които заемат работни места, неизискващи такава степен на квалификация. Процесът на мотивиране на тази така ценна за икономиката ни работна сила трябва да е обвързан с политики за подобряване на цялостната обществено-икономическа среда. За тази цел не само ОПНОИР и ОП „Иновации и конкурентоспособност“, но и участието по програма „Хоризонт 2020“ трябва да се синхронизира с интересите и възможностите на българските стартиращи и развиващи се фирми, с едрия бизнес, който има научно-развойна дейност, и с международното научно и бизнес сътрудничество, защото това носи значителна добавена стойност.

